

Germaniýa yza tesýär!

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Germaniýa yza tesýär! GERMANIÝA YZA TESÝÄR!

Soňky günlerde Germaniýada şüweleňli edilýän jedelli gürrüňleriň birem – 15 ýaşly mekdep okuwçylarynyň bilim derejesini, matematikadan gönükme işläp we problema çözüp bilmek ukyplaryny synap gören PISA barlaglarynyň netijeleri boldy.

Geçen ýaz aýlarynda geçirilen alty müňe golaý nemes okuwçysynyň gatnaşan barlagynyň netijeleri geçen hepde mälim edildi we Germaniýa häzire çenli iň ýaramaz netijesini aldy.

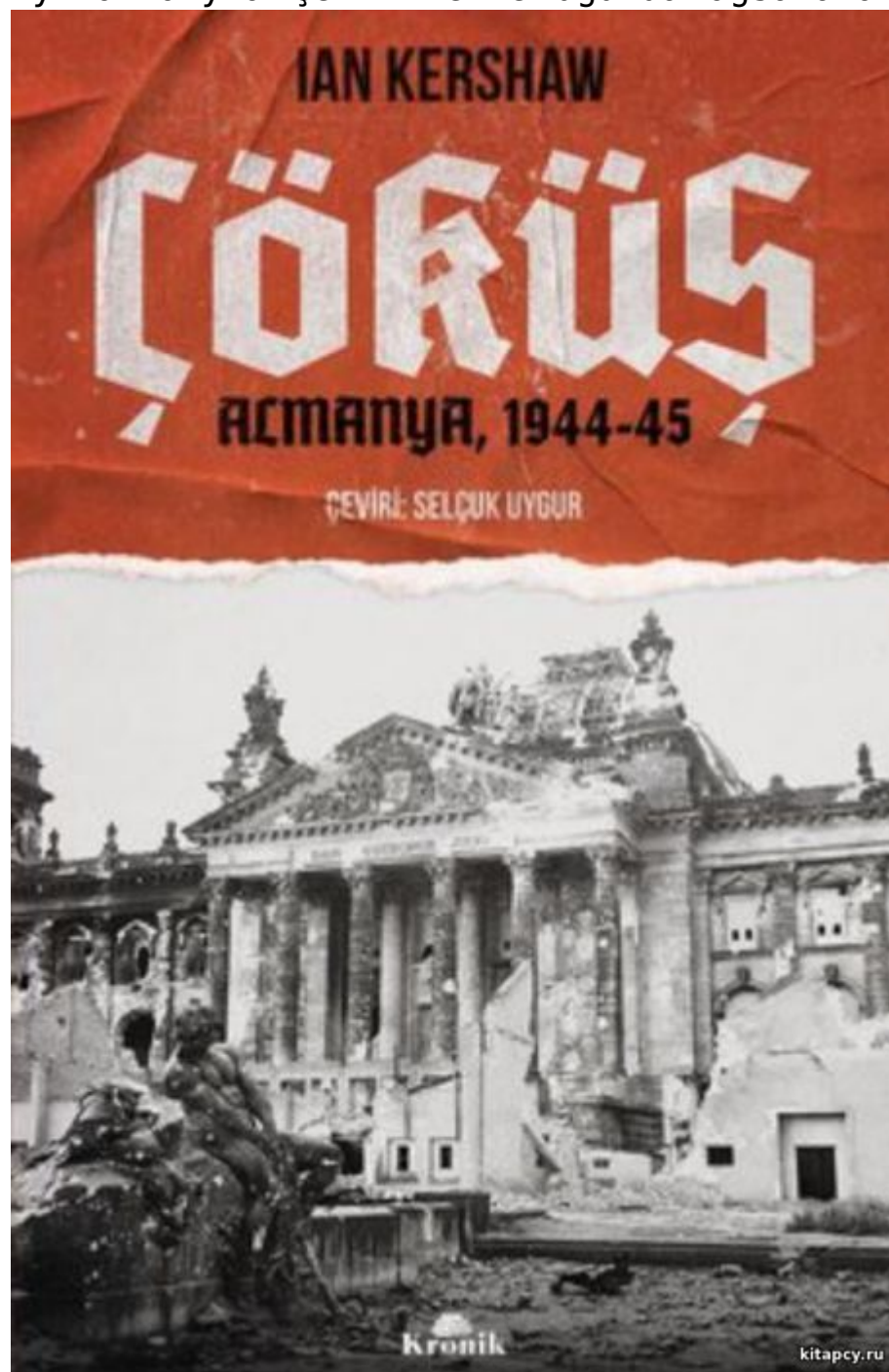
Hakykatda Germaniýanyň netijeleri OECD (Ykdysady Hyzmatdaşlyk we Ösüş guramasy) derejelendirmesiniň ýokarsynda, şeýle-de bolsa, öňki ýyllara garanda ep-esli yza tesişligiň bardyggy göze ilýär.

Elbetde, PISA testleriniň netijeleriniň mälim edilmeginden soň «Germaniýadaky yza tesişlige migrant gelip çykyşly okuwçylar sebäp bolýarmyka?» diýen ýaly çekişmeleri-de orta atdy.

Meniň pikirimçe, elbetde, migrant gelip çykyşly okuwçularyň çykan ýaramaz netijelerde belli bir derejede täsiri bolup biler, hernäme-de bolsa, olaryň ep-esli böleginiň dil we integrasiga kynçylygyny başdan geçirýändigini hemmelere mälim hakykat.

Emma meseläniň düýp çeşmesi Germaniýada we nemesleriň özünde. Şonsuzam soňky ýyllarda bu ýurtda yza tesişligiň we agsamagyň bardygy göze ilýär.

Bilimden saglygy goraýyşa, transportdan munisipalitet hyzmatlaryna çenli hemme ugurda agsamalar bar.

Geliň, size otuz ýyl bäri ýaşap gelyän Germaniýamda gündelik durmuşda gabat gelyän agsamalardan anyk mysallar bereýin.

Soňky günlerde Germaniýada otly gatnawlarynda ýygy-ýygdydan bökdençlikler bolýar.

Geçen hepde meni görmäge gelen bir tanşym otly bilen iki sagatlyk ýoly zordan sekiz sagatda geçip geldi, çünki otly

gatnawlarynyň ugry gaçdy.

Aslynda bu, diňe umuman bolýan ýa-da tanşyma mahsus ýagdaý däl, tersine ýygy-ýygydan bolýan we indi endige öwrülen hakykat.

Hut meniň özüm mundan iki ýyl öň Türkiýä gidip gelenimde, Mýunhen howa menzilinden şäher merkezine gitmek üçin tegelek 45 minut garaşmaly bolupdym.

Şu oktýabr aýynda Stambula gidup gelenimde bolsa, howa menziliniň metrosynda remont gidýärdi we metro işlänokdy. Ýolagçylar awtobuslar bilen iň ýakyn metro duralgasyna daşalýardy.

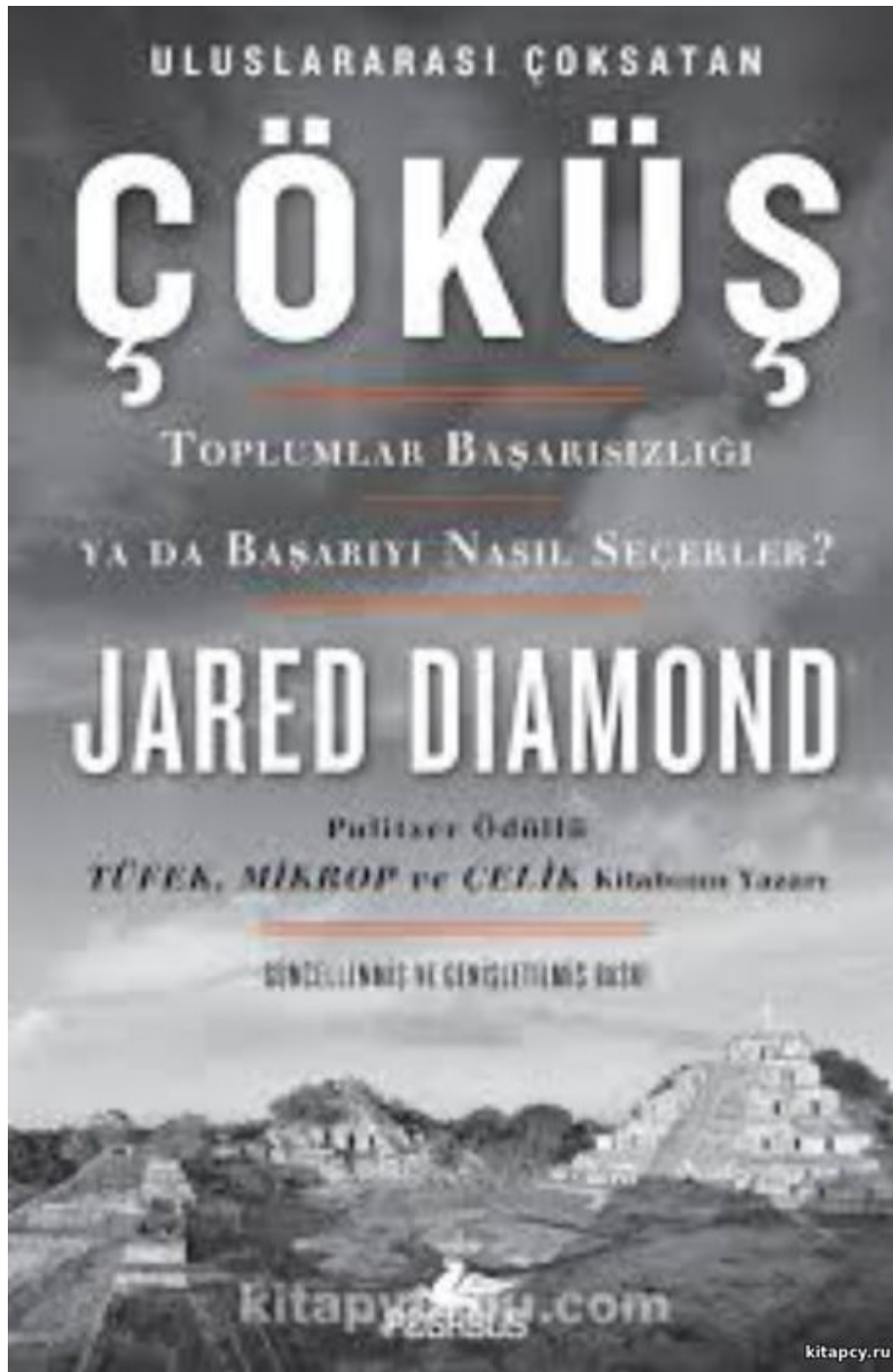
Germaniýanyň jemgyýetçilik ulaglarynyň ýagdaýy birküç ýyl öňem gowudy, häzir bolsa haýsy tarapdan alsaňam, Stambuldaky jemgyýetçilik ulaglaryny ýada salýar.

«U-Bahn» diýilýän metrolar we metrobusslar irdenine işe barylýan we agşamyna işden çykylýan wagty hyryn-dykyn bolýar we oturmaga boş ýer tapyp bolanok.

Şu gün işden gaýdyp barýarkam bir türk bilen nemesiň özara gürrüňi gulagyma ildi. Türk nemes dostuna «Men Stambuldaky ulag dyknyşygyndan gaçyp bäräk geldim, indi bärem Stambula meňzäp başlady, şon üçin watan zaryny çekip ýörmegiň geregi yok, iň gowusy ýurduma dolanaýyn» diýip henek atýardy.

Germaniýada býurokratiýa şeýle bir agyr welin, munisipalitetiň bir ýerde başlan, birküç hepdede dynmaly abadanlaşdyryş işleri birnäçe ýyla çekip bilýär. Meselem, 2017-nji ýylda başlanan we alty aýdan gutarmagy meýilleşdirilen Mýunheniň «Sendlinger Tor» metro duralgasyndaky remont we täzeleýiş işleri henizem gutaranok. Edil şonuň ýaly Mýunheniň «Hauptbahnhof» esasy otly duralgasy birnäçe ýyl bärei dowam edip gelýän işler sebäpli gurluşyk meýdanyny ýada salýar.

Käbir hassahanalar we okuw jaýlary bilen birlikde hemme ugurda işgär ýetmezçiligi duýulýar. Nemes hökümeti daşardan ýokary bilimli kadrlary getirmek üçin şertleri näçe gowulandyranam bolsa, problema heniz çözülenok.

İşeññirlikleri bilen tanalan nemesler indi has az işläp, has köp pul gazanmagyñ ýollaryny gözleýär. Jedelli meselelerden birem bahalar we hak-heşdekler öñküligine galmak şerti bilen hepdede dört gün iş režimine geçmek. İşeññirlik, ukyp-başarnyk, düzgün-tertup minutma-minutlyk ýaly öñki nemes prinsipleri bireýýäm unudyldy. Indi ýurtda işe bir minut gijä galmak beýlede dursun, 5-10 minut gijä galyp gelmelerem geñ görülenok. Gepiñ keltesi, Germaniýanyñ ýalp-ýulpy kem-kemden öçüp barýar. Ynanmarsyñyz, häzir Germaniýanyñ internet infrastrukturasy Türkiýäñkiden has pes. Seýilgählerde we şäheriñ belli

ýerlerinde gezeniňizde, el telefonlaryňyzdaky internet ýygýygydan kesilýär. Ýerasty metroda bolsa internet şonsuzam işlänok. Şeýle-de, jemgyýetçilik ulaglarynda Stambuldaky ýaly tölegsiz internet hyzmaty ýok.

«Germaniýada ýagdaý şolar ýaly erbet bolsa, nämüçin ýurda gaýdyp geleňok» diýenlerem bolup biler. Muňa şu jogaby bermek mümkin:

Germaniýada hemme ugurda hiliň gitdigiçe peselýändigini hakykat, emma Türkiýäniň derejesine düşmegi üçinem ýene ep-esli wagt gerek. Başgaça aýdanda, «bu bürünç entek köp suw sorup aljaga meňzeýär».

Esedulla OGUZ,

Germaniýaly türkmen žurnalisti.

Sişenbe, 12.12.2023 ý. Publisistika